Hälso- och sjukvårdsnämnden

FÖRSLAG TILL BESLUT/
2022-03-08

Socialdemokraterna
I STOCKHOLMSREGIONEN

Ärende 3
HSN 2021-1966

Förslag till beslut gällande Genomförandeplan för nära vård

Mer vård måste gå att få på vårdcentralen och vårdpersonalen behöver ges rimliga förutsättningar för att ge vård i tid och efter behov. Det råder stor politisk enighet om att den nära vården måste byggas ut. Skiljelinjen ligger i om orden backas upp med faktiska resurser. Vi socialdemokrater kan inte ställa oss bakom ett underfinansierat förslag som riskerar att innebära att vårdcentralerna får utökade uppdrag som inte motsvaras av utökade resurser. Vi har högre ambitioner för den nära vården i vår region.

Socialdemokraterna välkomnar en hel del av de förslag som ingår i genomförandeplanen för primärvårdsstrategin och noterar att flera utav de förslag som vi under lång tid lyfts inkluderas i strategin. Primärvården i Region Stockholm har under en lång tid varit underfinansierad och trots ambitioner om en utbyggd nära vård så har primärvårdens andel av sjukvårdens resurser i stort stått still sedan 2006. Att det i genomförandeplanen markeras att primärvårdens resurser behöver öka över tid är därför mycket välkommet. Vidare ställer vi oss positiva till en rad förslag såsom en utredning kring en sammanslagning av vårdval, förtydligande av rätten till en fast läkarkontakt och fokus på mer verksamhetsnära forskning.

Såväl tillgängligheten, som kontinuiteten och jämlikheten i den nära vården behöver stärkas. Detta är däremot omöjligt utan en överföring av såväl ekonomiska som personella resurser till primärvården. Trots detta noterar vi att genomförandeplanen anger att de förslagna åtgärderna i möjligaste mån ska kunna genomföras inom nuvarande ekonomiska ramar för primärvården. Vidare konstaterar vi att den i år föreslagna uppräkningen av resurser till primärvården enligt representanter för allmänläkarna inte kommer täcka ökade kostnader för hyror och löner vilket i praktiken kan innebära nedskärningar inom primärvården. Senast innan årsskiftet underkände samtliga vårdfack förslaget till finansiering och ersättningsmodell för husläkarmottagningarna. Professionen dömde helt ut den styrande

majoritetens förslag. Socialdemokraterna menar i linje med detta istället att det behövs ökade resurser till den nära vården om en omställning ska vara möjlig.

Ska varje invånare ges tillgång till en fast läkarkontakt som i sin tur ges en rimlig arbetsbörda behöver utbildningstakten av framtida specialister i allmänmedicin men även andra professioner öka. Införandet av ett mål med ett ökat antal ST-läkare i allmänmedicin är positivt men vi menar att detta mål måste föregås av en behovsanalys där en ökad bemanning och en rimlig arbetsmiljö är vägledande. För att kompetensförsörjningen inte ska vara ett hinder i omställningen till en nära vård föreslår vi därför ökade satsningar på utbildning.

Nätläkarnas intåg i vården har skakat om den nära vården i vår region och ytterligare förstärkt en utveckling där vård allt mindre ges efter behov och istället efter plånbok eller efterfrågan. Det är framförallt unga och friskare patienter som kontaktar en nätläkare istället för sin vårdcentral. Denna jakt på snabba besök för hög ersättning undergräver kontinuiteten och den nära kontakten med vården som annars är nyckeln till en god vård och ett fungerande förebyggande arbete. Socialdemokraterna menar att specialdesignade bonusar till nätläkare måste avskaffas omgående samt att utomlänsersättningen för digitala besök bör avvecklas genom SKR. Pengarna ska istället gå till mer personal på vårdcentralerna.

Konsekvenserna har varit mycket allvarliga inte minst under pandemin, då antalet fysiska besök har sjunkit drastiskt. Studier från bland annat Karolinska institutet pekar på att äldre inte har sökt vård i samma utsträckning. Socialdemokraterna menar att fler insatser krävs för att ta igen den vårdskuld som nu uppstått. En konkret åtgärd bör vara att vårdcentralerna ges i uppdrag att kalla sina patienter till hälsosamtal med hälsoundersökningar. På så vis kan äldre och riskgrupper återigen få en nära kontakt med vården och förändringar i hälsotillstånd uppmärksammas. Det handlar om att kunna sätta in rätt vård i rätt tid, patienterna ska inte behöva vänta för länge.

Socialdemokraterna har länge pekat på att dagens ersättningssystem till husläkarmottagningarna i för hög utsträckning präglas av detaljstyrning och ett produktionsfokus som riskerar uppmuntra till att maximera antalet besök snarare än att låta professionens bedömning stå i centrum. Därför välkomnar vi att ersättningssystemet ska ses över med en uttalad ambition om minskad detaljstyrning. Vi ser även gärna att ersättningsystemet utvecklas i linje med de förslag om nationella principer som redovisas i den statliga utredningen

”*Digifysiskt vårdval – tillgänglig primärvård baserad på behov och kontinuitet”*. Detta inkluderar en högre andel fast ersättning och en ökad viktning utifrån förväntade vårdbehov utifrån till exempel Care Need Index.

För att öka jämlikheten i vården har vi länge förespråkat en kartläggning av hur vårdbehoven förhåller sig till vårdkonsumtionen i olika delar av länet. Etableringsguiden är här ett viktigt första steg men vi anser att det krävs kraftfullare åtgärder för att säkerställa en jämlik tillgång till hälso- och sjukvård som är förenlig med hälso- och sjukvårdslagens behovsprincip. Dels behöver Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) ges ekonomiska förutsättningar och ett tydligt mandat att säkerställa en jämlik etablering av mottagningar. De senaste årens ökade vinstkrav som innebär omkring 30 miljoner kronor i minskade resurser för primärvården inom SLSO är därför särskilt problematiska. Vi menar även att regionen bör utreda införandet av geografiskt indelade vårdval med särskilt gynnsamma ersättningsvillkor i områden med en underetablering av vård.

Trots att majoriteten av besöken i vården sker inom primärvården är forskningen inom den nära vården mycket eftersatt. Att genomförandeplanen lyfter behovet av en förändrad struktur för fördelning av regionens forskningsmedel är därför positivt men det är av största vikt att detta även leder till en reell förändring. Att förbättra förutsättningarna för de åtta akademiska vårdcentralerna är även särskilt viktigt för att öka inslaget av forskning och utveckling i primärvården.

Att husläkarmottagningarnas samverkansansvar i det geografiska närområdet med vård- och omsorgsgivare förtydligas är välkommet. Socialdemokraterna menar däremot att husläkarmottagningarnas förutsättningar för såväl samverkan, hälsofrämjande insatser och uppsökande arbete i det geografiska närområdet behöver stärkas. Detta kan ske genom ett återinförande av områdesansvaret. Områdesansvaret ska även innebära utökade resurser så att husläkarmottagningen ges reella förutsättningar att uppfylla uppdraget. Områdesansvaret ska dessutom innebära ansvar för alla de patienter i närområdet som av någon anledning inte valt att lista sig på en husläkarmottagning. Dessa utgör idag runt 200 000 stycken i Region Stockholm.

Stängningen av husläkarjourerna runt om i länet har gjort att stora delar av vår region nu är utan vård på kvällar och helger. Vi har i regionens egna granskningar sett att detta inneburit färre läkarbesök i regionen. Socialdemokraterna menar att detta var ett felaktigt beslut. Även den som bor utanför innerstaden måste kunna få vård utanför arbetstid. Vi föreslår

därför att en vårdcentral per stadsdel eller kommun bör ges i uppdrag, och ersättas därefter, för att ha öppet på kvällar och helger. För att säkerställa ett tillräckligt patientunderlag bör mindre kommuner ha gemensamma mottagningar.

Sammanfattningsvis menar vi att genomförandeplanen innehåller många viktiga förslag som skulle innebära en ambitionshöjning för primärvården. Då genomförandeplanen samtidigt anger att åtgärderna ska ske inom ramen för nuvarande budgetramar riskerar primärvården emellertid ges utökade uppgifter samtidigt som resurserna inte ökar i motsvarande takt. Detta skulle leda till en än mer pressad arbetssituation inom primärvården med en stor risk för personalflykt. Det skulle i sin tur vara ett stort hinder för omställningen till en god och nära vård. Vi menar även att de bristande förutsättningarna för egen regi-verksamheten med krav på nedskärningar kommer försvåra omställningen ytterligare. Med anledning av att en plan för omfördelning av resurser till primärvården saknas i genomförandeplanen menar vi att hälso- och sjukvårdsnämnden bör återremittera ärendet. Vi föreslår därför att hälso- och sjukvårdsdirektören ska återkomma med ett nytt förslag där det tydligt framgår att en resursomfördelning till primärvården behöver ske. En utredning kring hur resursomfördelningen kan säkras bör även inkluderas i genomförandeplanen.

Socialdemokraterna föreslår hälso- och sjukvårdsnämnden besluta

Att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att utreda hur resurser kan omfördelas från till exempel vårdvalen inom specialistvården till primärvården.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att utreda vilka fler vårdval och kompetenser som bör ingå i husläkarmottagningarnas uppdrag samt inrättandet av fler akademiska specialistcentrum som ett alternativ till att flytta ut vård från akutsjukhusen genom vårdval.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att utreda primärvårdens kompetensförsörjningsbehov utifrån ambitionen att åstadkomma en ökad bemanning och rimlig arbetssituation för personalen samt återkomma till nämnden med ett nytt förslag på utbildningsmål gällande ST-läkare i allmänmedicin. ’

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att återkommande ta fram analyser för hur vårdutbudet och den faktiska vårdkonsumtionen förhåller sig till det förväntade vårdbehovet i olika geografiska områden i länet.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att ta fram en etableringsstrategi med förslag på hur en behovsbaserad etablering av vård i länet kan säkras genom att bland annat undersöka möjligheten till geografiskt indelade vårdval

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att i förfrågningsunderlag inom LOV samt upphandlingar inom LOU, ställa krav på att offentligt finansierade vårdgivare inte får ta emot försäkringspatienter.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att rekommendera regionstyrelsen att ta fram en genomförandeplan kring hur egen regi-verksamheten Stockholms läns sjukvårdsområde (SLSO) kan stärkas för att säkerställa en omställning till en god och nära vård, samt ges ekonomiska resurser och mandat att garantera en jämlik tillgång till vård i hela länet.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att rekommendera regionstyrelsen att se över kriterierna för fördelning av regionens forskningsmedel för att i ökad utsträckning premiera forskning inom primärvården.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att utöka husläkarmottagningarnas områdesansvar till att även innefatta ett förtydligat samverkans- och hälsofrämjande uppdrag samt passiv listning så att de invånare som inte valt husläkarmottagning blir listade på en mottagning nära bostaden. Områdesansvaret ska innebära en ökad ersättning för att klara av uppdraget

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att utreda ett ersättningssystem för husläkarmottagningarna som går i riktning emot ökad fast ersättning (kapitering) utifrån CNI och ålder och som främjar innovation och tillitsstyrning.

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsförvaltningen att se över och minska befintliga uppföljnings- och ersättningsindikatorer samt viten för husläkarmottagningarna i syfte att åstadkomma en styrning som främjar såväl kontinuitet, tillgänglighet samt tillit till professionen.

att uppdra åt hälso- och sjukvårdsförvaltningen att utvärdera fördelningen av mottagningar för första linjen för barn och unga i syfte att säkerställa en jämlik tillgång till vård i hela länet samt vid behov

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att säkerställa tillgången till vård på husläkarmottagningarna även under kvällar och helger, med målet om en kvälls- och helgöppen mottagning per kommun eller stadsdel

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att avskaffa extra ersättningen för digitala besök på husläkarmottagning om patienten är olistad eller listad hos annan vårdgivare inom samma Vårdval, samt att genomföra en översyn av andra ersättningar som undergräver kontinuiteten

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att införa en fortbildningsgaranti för personalen i primärvården med krav på antalet fortbildningsdagar per år, personalens fortbildning kan sedan följas upp inom ramen för primärvårdsstrategin.

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att införa regelbundna hälsosamtal på vårdcentralerna

att hälso- och sjukvårdsdirektören ges i uppdrag att ta fram en genomförandeplan kring hur regionens egen laboratorieverksamhet kan byggas ut samt utreda ett återtagande av verksamheten i egen regi.

Talla Alkurdi (S) m.fl